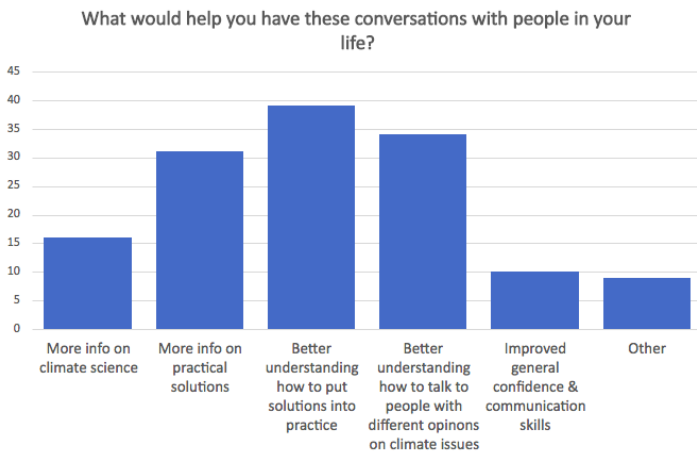

Gweithredu Hinsawdd Machynlleth #1

Croeso i rifyn cyntaf Cylchlythyr Gweithredu

Hinsawdd Machynlleth! Daeth y syniad o'r cylchlythyr hwn o Grwpiau Gweithredu Brys Hinsawdd Machynlleth, a sefydlwyd ar ôl i'r Cyngor Tref ddatgan Brys Hinsawdd ym mis Rhagfyr 2018. Yn 2021, penododd Ecodyfi Swyddog Hinsawdd Biosffer Dyfi, gyda chefnogaeth Cronfa Hwb Hinsawdd y Loteri Genedlaethol. Mae Freya Pryce wedi ymgymryd â'r rôl hon ac mae'n helpu i gefnogi'r grwpiau gweithredu yn yr hinsawdd, er enghraifft trwy wneud y cylchlythyr hwn yn realiti. Rydym eisioes yn orlawn o weithgareddau yn ymwneud â'r hinsawdd i lenwi'r rhifyn cyntaf, gyda gweithredoedd o ehangder ein cymunedau. Rydym yn edrych ymlaen at weld mwy o bobl cymryd rhan yn y cylchlythyr yn y dofolod. I gyfrannu at y cylchlythyr neu i fod yn rhan o weithredu hinsawdd lleol, cysylltwch â freya@ecodyfi.cymru 07845774642

Canlyniadau: Arolwg "Cefnogi sgysiau am newid hinsawdd" Ymatebodd 90 o bobl yn Biosffer Dyfi i arolwg ynghylch pa gefnogaeth sydd ei hangen ar bobl i gael mwy o sgysiau am hinsawdd. Mae'r canlyniadau'n dangos awydd i gael mwy o wybodaeth am atebion ymarferol; gwell dealltwriaeth o sut rydyn ni'n rhoi'r atebion hyn ar waith, a "gwell dealltwriaeth o sut i siarad â phobl sydd â barn wahanol ar faterion hinsawdd gennych chi".

Nifer y bobl a ddiiodd 'le' i'r opsiynau arolwg hyn.

Dyweddodd pobl eu bod yn gwerthfawrogi clywed safbwyntiau pobl eraill, dysgu, a themlo bod pobl eraill hefyd yn bryderus. Roedd y mwyafrif o'r bobl eisiau siarad am newid yn yr hinsawdd i "unigolion yn y gymuned ehangach" (44). Mae ymatebwyr eisiau "Hysbysiadau pan fydd adnoddau'n cael eu hychwanegu at wefan Machynlleth Gweithredu Hinsawdd" (50 Ydw); "Derbyn e-gylchlythyr Gweithredu Hinsawdd Machynlleth" (49 Ydw); "Trafodaethau wyneb yn wyneb ag eraill sydd hefyd eisiau dysgu mwy" (29 Ydw, 21 Efallai). Felly,

mae Freya yn dod â gwefan Machynlleth Gweithredu Hinsawdd I fodolaeth, creu'r cylchlythyr hwn, a threfnu digwyddiad sgysiau hinsawdd. I weld canlyniadau manylach, ewch i: <https://climate.machynlleth.wales/Climate-Conversations-Survey/>

Diweddariad Grŵp Bioamrywiaeth

Cynorthwyo pryfed peillwyr sydd dan fygythiad ac yn dirywio; gwenyn, pryfed hofran, gwyfynod a bwytywyr neithdar eraill, mae angen mwy o flodau, llwyni a choed arnom sy'n darparu neithdar a phail fel bwyd peillio trwy'r flwyddyn. Gellir rheoli lawntiau, ardaloedd glaswelltog a lleoedd gwyllt i sicrhau bwyd peillwyr a chynefinoedd bridio. Gall ymylon ffyrdd sydd wedi'u rheoli'n well wella bioamrywiaeth yn fawr, ar gyfer blodau gwyllt, pryfed, adar a mamaliaid bach. Mae adran Briffyrd Cyngor Sir Powys yn gwella ei harferion rheoli ymylon ffyrdd. Fodd bynnag, gwrthodwyd cais i'r Grŵp Bioamrywiaeth gael ei gynnwys wrth reoli'r ymyl ar hyd Tanrallt oherwydd pryderon ymarferol a diogelwch y Cyngor.

Mae'r Grŵp Bioamrywiaeth bellach yn rheoli ardal fach o dir Eglwys Sant Pedr. Mae rhybudd yn esbonio pam nad yw'r glaswellt yn cael ei dorri a sut mae'n cael ei reoli nawr. Byddwn yn cofnodi rhywogaethau bywyd gwyllt a geir yno. Ym mis Medi byddwn yn torri tyfiant gyda phladur a chryman, ei gribinio a'i gompostio. Cadwch lygad am gais am wirfoddolwyr bladur a chryman tua'r amser hwnnw.

Canolfan Iechyd yn lleihau effaith anadlydd

Yn ddiweddar, daeth Dyfi Valley Health yn rhan o'r fenter 'Green Impact for Health' i leihau ei ôl troed carbon. Un ffordd o fynd i'r afael â hyn yw adolygu presgripsiynau anadlu. Mae gan lawer o anadlwyr ôl troed carbon uchel, ond mae dewisiadau amgen carbon isel da, hawdd eu defnyddio ac effeithiol. Mae'r anadlydd glas a ddefnyddir fwyaf yn anadlydd nwy Ventolin evohaler gydag ôl troed carbon o 28kg yr anadlydd: sy'n cyfateb i daith car o Machynlleth i Gaergrawnt! Nid oes angen gyrrwr ar anadlydd powdr sych ac mae ganddo ôl troed llawer is, e.e. Mae gan wellhaler Salbutamol ôl troed o lai nag 1kg (sy'n cyfateb i yrru o Fachynlleth i Bennial). Mae newid anadlwyr carbon uchel i ddewisiadau amgen carbon is a lleihau gwastraff yn ffordd bwerus o leihau ôl troed rhywun, gyda gostyngiadau yn cyfateb i roi'r gorau i gig neu leihau hedfan. Gwybodaeth bellach yma

<https://dyfivalleyhealth.org/green-impact-inhalers> ac yma: <https://greeninhaler.org/the-problem-with-inhalers/>

Peiriannau gwerthu llaeth organig lleol

Mae gwerthiant o laeth organig a sgytlaeth mewn poteli ail ddefnydd yn mynd yn dda. Mae rhain yn cael eu cyflenwi o beiriannau "Y Cwtch Llaeth" ger yr hen Ysgol Gymraeg, Aberystwyth (ar gyfer M&S) a Teiars Huw Lewis Machynlleth. Rhagor o wybodaeth gan Eifion Jenkins:

“Mae ein teulu wedi bod yn ffermio ein fferm ers bron i 150 o flynyddoedd. Roedd cenedlaethau blaenorol bob amser yn cydnabod pwysigrwydd ffermio yn gynaliadwy, o fewn terfynau naturiol y tir. Yn 2000, ardystiwyd ein fferm yn organig.

Priddoedd iach, gyda lefelau uchel o ddeunydd organig, yw sylfaen y system fwyd. Rydym yn cymryd gofal mawr i gadw ein priddoedd yn iach. Rydyn ni'n ceisio gwneud ein fferm yn hafan i amrywiaeth o wahanol rywogaethau. Mae ffensys dwbl yn amddiffyn gwrychoedd sy'n goridorau bywyd gwyllt.

Rydym bob amser wedi cydnabod buddion amgylcheddol ac economaidd cadwyni cyflenwi a systemau bwyd lleol. Ar ôl edrych i mewn i'r cysyniad o beiriannau gwerthu llaeth gyda photeli gwyrdr y gellir eu hailddefnyddio, fe benderfynon ni fuddsoddi mewn pasteureiddiwr a 2 beiriant. Rydyn ni mor falch ein bod ni wedi gwneud hynny. Nid yn unig y mae wedi darparu llif incwm ychwanegol i'n fferm deuluol, ond rydym wedi cael llawer o hyfrydwch o weld pobl yn mwynhau ein llaeth. Rydyn ni wedi clywed llawer yn rhoi sylwadau ar sut mae eu bagiau ailgylchu wythnosol yn llawer mwy cryno, ers newid i'n poteli gwyrdr y gellir eu hailddefnyddio, ac mae hynny'n ein gwneud ni'n hapus iawn yn wir.”

Gwrthryfel Difodiant Machynlleth

Cyfarfod ar lawnt Senedd dŷ Owain Glyndwr bob pythefnos 7-8.30yp Nesaf: 3 Awst. Stodin tu allan i Canolfan Owain Glyndwr ar dydd Mercher o 1 Ilyb. Ffoniwch 07305269537 i gael gwybodaeth. Camau yn arwaen at wrthryfel Awst a COP26. Mae'r Cyflymder Rhyngwladol ar gyfer y Ddaear ar gyfer gweithredu ar Argyfwng Hinsawdd a Bioamrywiaeth yn dechrau 16.07.21. Mae gweithredwyr lleol yn ôl o weithred 'Free the Press' yn Llundain a gorymdaith 'Movement of Movements' yn gwrthwynebu'r Mesur Plismona, (pasiwyd y trydydd darlleniad, 05.07), codiadau cyflog cyni ar gyfer y GIG, Trident a chaledwedd milwrol arall, ac yn cefnogi Bywydau Du, Cynulliadau Dinasyddion, Gweithredu ffoaduriaid. Gyda'n gilydd, llais cryf ar gyfer dyfodol go iawn.

Pethau da yn digwydd yn lleol Gall

> Gall Mach Maethlon ddatblygu eu prosiectau tyfu lleol gyda grant o £99,592 gan y Loteri Genedlaethol.

> Mae Cyngor Tref Machynlleth wedi sefydlu Panel Gweithredu Hinsawdd a Phanel Ynni Plas.

> Mae coed ffrwythau a chnau a blannwyd o amgylch y dref eleni yn tyfu'n dda. Plannodd Coedwig Fwyd Gelli Deg Dyfi a Gerddi Bro Ddyfi bron i 70 o goed masarn ffrwythau, cnau a siwgr, gyda chymorth cyllid Hwb Hinsawdd.

Camau y gallwch chi eu gwneud

> Gwiriwch a yw'ch banc yn ariannu datblygu tanwydd ffosil (mae Barclays a HSBC yn droseddwyr)

> Defnyddiwch beiriant chwilio moesegol: mae Ekoru yn cefnogi glanhau cefnforoedd, mae Ecosia yn plannu coed > Prynu'n lleol

Diweddariad y Darlun Mawr gan Paul Allen

Argyfwng Hinsawdd. Mae gwyddonwyr hinsawdd o'r Panel Rhynglywodraethol ar Newid Hinsawdd yn poeni fwyfwy y bydd gwresogi byd-eang yn sbarduno pwyntiau tipio yn systemau naturiol y Ddaear, a fydd yn arwain at drychineb eang ac o bosibl na ellir ei newid, oni chymerir camau ar frys.

<https://www.theguardian.com/environment/2021/jun/23/climate-change-dangerous-thresholds-un-report> Dan arweiniad cyn brif gyngorydd gwyddonol y DU, mae nifer o wyddonwyr blaenllaw'r byd wedi lansio grŵp arbenigol annibynnol yr wythnos hon i gyngori, rhybuddio a beirniadu llunwyr polisi byd-eang am yr hinsawdd. <https://www.ccag.earth/>

Datrysiadau

Mae prif lys gweinyddol Ffrainc wedi gorchymyn i'r llywodraeth gymryd “pob cam ychwanegol angenrheidiol” o fewn y naw mis nesaf i'w galluogi i gyrraedd ei thargedau argyfwng hinsawdd.

<https://www.theguardian.com/world/2021/jul/01/french-court-orders-government-to-act-on-climate-in-next-nine-months> Yn ôl damcaniaethol tîm cydweithredol o wyddonwyr yn ddiweddar, mae byd adnewyddol 100% yn bosib, hynny ydy os byddwyr yn llwyddo i gael cefnogaeth fyd eang.

<https://scitechdaily.com/its-electrifying-how-earth-could-be-entirely-powered-by-sustainable-energy/> Mae Hinsawdd

Cymru yn galw ar i bobl Cymru anfon neges at ein harweinwyr yn y cyfnod cyn COP26. Mae ychwanegu eich llais yn ychwanegu pŵer i'r ymgyrch ... <https://climate.cymru/add-your-voice/> Mae llywodraeth yr Alban yn bwriadu defnyddio pypiau gwres adnewyddadwy ar o leiaf 1 miliwn o gartrefi a 50,000 o adeiladau eraill erbyn diwedd y degawd hwn.

<https://www.pv-magazine.com/2021/06/14/scotland-announces-massive-plan-for-heat-pump-deployment/> Bydd Mesur

Economi Gylchol Iwerddon 2021 yn newid popeth - o'r ffordd y mae cynnyrch yn cael ei wneud, ei ddefnyddio a'i aildefnyddio, ac i'r ffordd y gellir ac y mae'n rhaid ei ailgylchu.

<https://www.irishtimes.com/news/environment/reuse-repair-recycle-circular-economy-legislation-set-to-have-huge-impact-1.4597151> Mae'r Ganolfan Technoleg Amgen yn lansio

canolbwynt adnoddau digidol am ddim i helpu dinasyddion a chynghorau i gael gafael ar gymorth ac atebion <https://cat.org.uk/info-resources/zero-carbon-britain/zcb-online-resource-hub/>

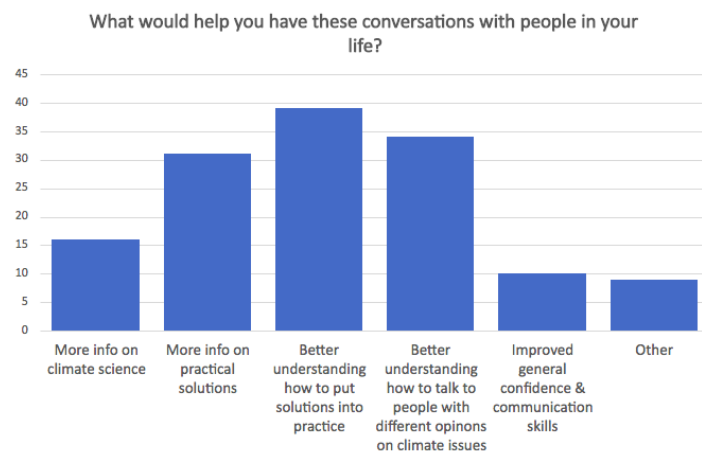
Machynlleth Climate Action #1

Welcome to the first edition of Machynlleth Climate Action Newsletter! The idea of this newsletter came from the Machynlleth Climate Emergency Action Groups, set up after the Town Council declared a Climate Emergency in December 2018. In 2021, Ecodyfi appointed a Dyfi Biosphere Climate Officer, with support from the National Lottery’s Climate Boost Fund. Freya Pryce has taken on this role and is helping to support the climate action groups, for example by making this newsletter a reality. We’re already overflowing with climate action to fill the first edition, with actions from the breadth of our communities. We look forward to more involvement from others in future editions.

To contribute to the newsletter or be involved in local climate action, contact freya@ecodyfi.cymru 07845774642

Results: “Supporting conversations about climate change” survey

90 people in the Dyfi Biosphere responded to a survey about what support people need to have more conversations about climate change. Results demonstrate a desire for more information on practical solutions; better understanding of how we put these solutions into practice, and “better understanding of how to talk to people who have a different opinion on climate issues from you”.

Number of people who ticked ‘Yes’ to these survey options.

People said they valued hearing others’ perspectives, learning, and feeling that other people are also concerned. People most wanted to talk about climate change to “individuals in the wider community” (44). Respondents want “Notifications

when resources are added to the Machynlleth Climate Action website” (50 Yes); “Receiving the Machynlleth Climate Action e-newsletter” (49 Yes); “Face-to-face discussions with other who also want to learn more” (29 Yes, 21 Maybe). Therefore, Freya is bringing the Machynlleth Climate Action website to life, creating this newsletter, and organising a climate conversations event. For the detailed results see:

<https://climate.machynlleth.wales/Climate-Conversations-Survey/>

Biodiversity Group Update

To assist threatened and declining pollinator insects; bees, hoverflies, moths and other nectar-eaters, we need more flowers, shrubs and trees that provide nectar and pollen as year-round pollinator food. Lawns, grassy areas and wild spaces can be managed to ensure pollinator food and breeding habitats. Better managed roadside verges can greatly enhance biodiversity. For wild flowers, pollinators, and a myriad other insects, birds and small mammals. Powys County Council’s Highways department is improving its road verge management practices. However, a request for the Biodiversity Group to be included in the management of the verge along Tanrallt was declined due to Council practical and safety concerns.

The Biodiversity Group now manages a small area of St. Peter’s Church grounds. A notice explains why the grass is unmown and how it is now managed. We’ll record wildlife species found there. In September we’ll cut growth with scythe and sickle, rake it, and compost it. Look out for a request for scythe and sickle volunteers around that time.

Health Centre reduces inhaler impact

Dyfi Valley Health has recently become part of the ‘Green Impact for Health’ initiative to reduce its carbon footprint. One way of tackling this is reviewing inhaler prescriptions. Many inhalers have a high carbon footprint, but there are good, easy to use and effective low-carbon alternatives. The most-used blue inhaler is a gas propellant Ventolin evohaler with a carbon footprint of 28kg per inhaler: equivalent to a car journey from Machynlleth to Cambridge! A dry powder inhaler does not need a propellant and has a much lower footprint, e.g. Salbutamol easyhaler has a footprint of less than 1kg (equivalent to driving from Machynlleth to Pennal). Switching high carbon inhalers to lower carbon alternatives and reducing wastage is a powerful way of reducing one’s footprint, with reductions equivalent to giving up meat or reducing flying. Further information here

<https://dyfivalleyhealth.org/green-impact-inhalers/> and here: <https://greeninhaler.org/the-problem-with-inhalers/>

Local organic milk vending machines

Sales of local organic milk and milkshakes in reuseable glass bottles are going well from Y Cwtch Llaeth vending machines by Yr Hen Ysgol Gymraeg, Aberystwyth (Opposite Marks and Spencer) and Teiars Huw Lewis Tyres, Machynlleth. More information from Eifion Jenkins:

“Our family have been farming our farm for nearly 150 years. Previous generations always recognised the importance of farming sustainably, within the natural limits of the land. In 2000, our farm was certified organic. Healthy soils, with high levels of organic matter, are the foundation for the food system. We take great care to keep our soils healthy. We try to make our farm a haven for a variety of different species. Double-fences protect hedgerows that are wildlife corridors.

We’ve always recognised the environmental and economic benefits of local supply chains and food systems. After looking into the concept of milk vending machines with reusable glass bottles, we decided to invest in a pasteuriser and 2 machines. We are so glad we did. Not only has it provided an additional income stream to our family farm, but we’ve had much delight in seeing people enjoying our milk. We’ve heard many comment on how their weekly recycling bags are much more compact, since switching to our reuseable glass bottles, and that makes us very happy indeed.”

Extinction Rebellion Machynlleth

Meet on Canolfan Owain Glyndwr lawn fortnightly 7- 8.30pm
Next: 3rd Aug. Weekly stall there Weds from 11am. Ring 07305269537 for info. Frequent actions planned in the lead up to August Rising and COP26. The International Earth Fast for action on Climate and Biodiversity Emergency begins 16.07.21.

Local activists are back from Free the Press action in London and Movement of Movements march opposing the Policing Bill, (passed third reading, 05.07), austerity pay increases for NHS, Trident and other military hardware, and supporting Black Lives, Citizens' Assemblies, Refugee action. Together a strong voice for a real future.

Good things happening locally

Mach Maethlon can develop their local growing projects with a £99,592 grant from National Lottery. 😊 Machynlleth Town Council has set up a Climate Action Panel and a Plas Energy Panel. 😊 Fruit and nut trees planted around town this year are growing well. Gelli Deg Dyfi Food Forest and Gerddi Bro Ddyfi planted nearly 70 fruit, nut and sugar maple trees, with help from Climate Boost funding.

Actions you can do

- > Check whether your bank is funding fossil fuel development (Barclays and HSBC are offenders)
- > Use an ethical search engine: Ekoru supports ocean clean-up, Ecosia plants trees
- > Buy local

Big Picture update from Paul Allen

Climate Emergency. Climate scientists from the Intergovernmental Panel on Climate Change are increasingly concerned that global heating will trigger tipping points in Earth’s natural systems, which will lead to widespread and possibly irrevocable disaster, unless action is taken urgently. <https://www.theguardian.com/environment/2021/jun/23/climate-change-dangerous-thresholds-un-report> Headed by the former UK chief scientific adviser, several of the world’s leading scientists have launched an independent expert group this week to advise, warn and criticise global policymakers about climate. <https://www.ccag.earth/>

Solutions

France’s top administrative court ordered the **government to take “all necessary additional steps”** within the next nine months to enable it to reach its climate crisis targets. <https://www.theguardian.com/world/2021/jul/01/french-court-orders-government-to-act-on-climate-in-next-nine-months>

A collaborative team of scientists has just shown that a **100% renewable world is theoretically possible** – if we can garner global buy-in. <https://scitechdaily.com/its-electrifying-how-earth-could-be-entirely-powered-by-sustainable-energy/>

Climate Cymru calls for the people of Wales to send a message to our leaders in the run up to COP26. Adding your voice adds power to the campaign... <https://climate.cymru/add-your-voice/>

Scottish government plans to deploy **renewable-powered heat pumps** on at least 1 million homes and 50,000 non-domestic buildings by the end of this decade. <https://www.py-magazine.com/2021/06/14/scotland-announces-massive-plan-for-heat-pump-deployment/>

Ireland’s Circular Economy Bill 2021 will change everything – from the way a product is made, used and reused, and to the way it can and must be recycled. <https://www.irishtimes.com/news/environment/reuse-repair-recycle-circular-economy-legislation-set-to-have-huge-impact-1.4597151>

Centre for Alternative Technology launches free digital resource hub to help citizens and councils access support and solutions <https://cat.org.uk/info-resources/zero-carbon-britain/zcb-online-resource-hub/>